

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 1Cdo/186/2020
Identifikačné číslo spisu: 8203898862
Dátum vydania rozhodnutia: 26.05.2021
Meno a priezvisko: JUDr. Ján Šikuta
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2021:8203898862.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne O. N., bývajúcej v D., D. J. XXXX/XX, zastúpenej JUDr. Ivetou Petejovou, advokátkou, so sídlom v Košiciach, Hlavná 20, IČO: 31 269 427, proti žalovanému BARDEJOVSKÉ KÚPELE a. s., so sídlom v Bardejove, Bardejovské Kúpele, IČO: 36 168 301, zastúpenému JUDr. Jánom Jurčom, advokátom, so sídlom v Bardejove, Štefánikova 87, IČO: 35 531 835, o zaplatenie 3 217,88 eur a 2 947,22 eur s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Bardejov pod sp. zn. 4 C 131/2003, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 28. mája 2019, sp. zn. 15 Co 35/2019, takto

rozhodol:

I. Dovolanie o d m i e t a.

II. Žalovaný má nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bardejov (ďalej aj „súd prvej inštancie“) rozsudkom zo 17. januára 2019, č. k. 4 C 131/2003-846 uložil žalovanému povinnosť žalobkyňi zaplatiť 3 655,16 eur s úrokom z omeškania vo výške 13 % ročne zo sumy 1 916,73 eur od 25. mája 2003 do zaplatenia a vo výške 6 % ročne zo sumy 1 738,43 eur od 5. júna 2005 do zaplatenia, v lehote 3 dní od právoplatnosti rozsudku. V prevyšujúcej časti žalobu zamietol. V odôvodnení uviedol, že predmetom konania je vydanie bezdôvodného obohatenia vo výške 185.930,- Sk s príslušenstvom za užívanie nehnuteľnosti - vily v období od 01. mája 2001 do 21. novembra 2001 (ďalej aj „sporné obdobie“), ktorej spoluvlastníčkou v podiele 1 je žalobkyňa. To, že žalobkyňa bola v spornom období podielovou spoluvlastníčkou uvedenej nehnuteľnosti v podiele 1 bolo preukázané z listu vlastníctva. Ďalšími spoluvlastníkmi uvedenej nehnuteľnosti boli K. N., S. N. a X.. Z. N., každý v podiele 1/6. Všetci uvedení spoluvlastníci predmetnú vilu nadobudli osvedčením v dedičskom konaní sp. zn. D 363/97. Na základe kúpnej zmluvy, ktorej vklad vlastníckeho práva bol povolený pod č. V 2210/2007 sa stala výlučnou vlastníčkou nehnuteľnosti žalobkyňa. Z vykonaného dokazovania mal súd prvej inštancie za preukázané, že žalovaný bez právneho dôvodu užíval nehnuteľnosť - vilu, ktorá v žalovanom období vlastníckym právom patrila žalobkyňi v podiele 1/2. Žalovaný užíval predmetnú nehnuteľnosť aj po tom, čo rozsudkom Okresného súdu Bardejov č. k. 4 C 36/1992-116 z 25. februára 1997 s právoplatnosťou dňom 14. mája 1997 bolo rozhodnuté o vlastníctve

žalobkyne a ďalších spoluvlastníkov titulom dedičstva. Žalovaný užíval predmetnú nehnuteľnosť bez právneho dôvodu od 14. mája 1997 do 21. novembra 2001, v dôsledku čoho došlo na strane žalovaného k bezdôvodnému obohateniu. Pri výške bezdôvodného obohatenia sa súd prvej inštancie opieral o odborné vyjadrenie znalca X.. K. Q. pod č. 9/2018 zo dňa 20. januára 2018 a jeho doplnenia č. 1. Týmto bolo stanovené, že predpokladané obvyklé nájomné v období od 1. mája 2001 do 21. novembra 2001 predstavuje celkovú sumu 7 310,30 eur, z čoho podiel žalobkyne predstavoval sumu 3 655,16 eur. Súd prvej inštancie preto priznal žalobkyni sumu 3 655,16 eur a v prevyšujúcej časti žalobu zamietol. Vo vzťahu k námietke žalobkyne, že znalec mohol zvýšiť priemerný koeficient polohovej diferenciácie súd prvej inštancie zdôraznil, že ide len o teoretickú možnosť, pričom súdny znalec možnosť zvýšenia aj použil. Súd prvej inštancie zamietol návrh žalobkyne na doplnenie dokazovania kontrolným znaleckým posudkom s odôvodnením, že ustanovený znalec sa vo svojom odbornom vyjadrení vysporiadal s námietkami žalobkyne, prepočet výšky nájmu vysvetlil náležitým spôsobom, preto kontrolné znalecké dokazovanie by bolo nadbytočné a nehospodárne. Zároveň poukázal na to, že pokiaľ žalobkyňa chcela predložiť znalecké posúdenie svojho nároku, tak v priebehu konania mala na to dostatočný priestor. Súd prvej inštancie svoje rozhodnutie zdôvodnil najmä (o. i.) ustanoveniami § 451, § 456, § 458 ods. 1, 3, Občianskeho zákonníka (ďalej len „OZ“).

2. Krajský súd v Prešove (ďalej aj „odvolací súd“) na odvolanie žalobkyne rozsudkom z 28. mája 2019, sp. zn. 15 Co 35/2019 potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie, žalovanému priznal náhradu trov odvolacieho konania v celom rozsahu. Odvolací súd dospel po preskúmaní napadnutého rozsudku v súlade s ustanovením § 378 a nasl. Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) k záveru, že súd prvej inštancie v predmetnom spore po vykonaní rozsiahleho dokazovania dospel k správnym skutkovým zisteniam a z týchto vyvodil aj správny právny záver. Vo svojom rozhodnutí uviedol, že súd prvej inštancie pri stanovení výšky bezdôvodného obohatenia vychádzal z odborného vyjadrenia znalca X.. K. Q. a jeho doplnenia, ktoré doplnenie bolo vyhotovené na základe námietok žalobkyne. Odvolací súd, v súlade so súdom prvej inštancie považoval predmetné odborné vyjadrenie za zrozumiteľné, jasné a nespochybniteľné. Vo vzťahu k odvolacej námietke žalobkyne, že znalec nevyužil možnosť zvýšenia koeficientu polohovej diferenciácie odvolací súd uviedol, že znalec v celom rozsahu zodpovedá za metódu zvolenú pri vypracovaní odborného vyjadrenia, ako aj za jeho závery, čo je súladné so zákonom č. 382/2004 Z. z. o znalcoch, tlmočníkoch a prekladateľoch. Vychádzal z ustanovení § 2 ods. 3 a § 16 ods. 1, 2 citovaného zákona. Vo vzťahu k námietke žalobkyne o nesprávnom procesnom postupe súdu spočívajúcom v nenariadení kontrolného znaleckého dokazovania odvolací súd poukázal na bod 64. rozsudku súdu prvej inštancie, v ktorom sa súd dostatočným spôsobom vysporiadal s takýmto návrhom žalobkyne na doplnenie dokazovania. Procesným postupom súdu prvej inštancie, riadiacim sa zásadou kontradiktórnosti konania tak nedošlo k porušeniu práva žalobkyne na spravodlivý proces. Táto mala možnosť predložiť súdu vlastné odborné posúdenie, ktorú možnosť v priebehu dlhotrvajúceho sporu nevyužila. Odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie vyhodnotil ako vecne správny a preto ho v zamietavom výroku potvrdil. Považoval za správne aj rozhodnutie súdu prvej inštancie o náhrade trov konania.

3. Rozsudok odvolacieho súdu napadla včas podaným dovolaním žalobkyňa prípustnosť ktorého vyvodzovala z ustanovenia § 420 písm. f/ CSP, pretože súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Žalobkyňa vo svojom dovolaní opätovne zopakovala a vpísala časť svojho odvolania, na ktorú aj ďalej poukázala vo svojom podaní a dodala, že súd prvej inštancie nesprávne určil predpokladanú obvyklú hodnotu nájmu v danom mieste a čase, keďže podľa názoru žalobkyne je vo výške 116,18 eur/1 m²/1 rok, čo aj riadne v konaní preukázal odborným vyjadrením odborne spôsobilej osoby - realitnej kancelárie. Podľa žalobkyne/dovolateľky sa odvolací súd touto argumentáciou nijako nezaoberal, napriek tomu, že predstavovala podstatu odvolania. Vo vzťahu k jej námietkam uvedených v odvolaní, odvolací súd neuviedol ako vec zhodnotil a akými úvahami sa riadil v rámci rozhodovania o odvolaní, v dôsledku čoho pri predmetnom rozsudku odvolacieho súdu nie je možné preskúmať správnosť. Dovolateľka uviedla, že v súlade s judikatúrou je výška bezdôvodného obohatenia v konaniach o vydanie bezdôvodného obohatenia rozhodujúca skutočnosť tvoriaca základ pre rozhodnutie. Preto absencia argumentácie odvolacieho súdu a absencia špecifickej odpovedi na podstatné a relevantné

argumenty žalobkyne okrem iného zakladá arbitrárnosť.

4. Žalovaný navrhol dovolanie žalobkyne odmietnuť.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie žalobkyne je potrebné odmietnuť.

6. Najvyšší súd už v rozhodnutiach vydaných pred účinnosťou nového civilného procesného kódexu CSP viackrát uviedol (sp. zn. 1 Cdo 26/2019, 3 Cdo 209/2015, 3 Cdo 308/2016, 5 Cdo 255/2014), že právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je bezpochyby tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšej inštancie, sa v civilnom procese zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých občianskoprávny súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania pred občianskoprávnym súdom, vrátane dovolacieho konania (I. ÚS 4/2011). Dovolanie aj podľa novej právnej úpravy nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu (napríklad rozhodnutia sp. zn. 1 Cdo 107/2019, 2 Cdo 132/2013, 3 Cdo 18/2013, 4 Cdo 280/2013, 5 Cdo 275/2013, 6 Cdo 107/2012 a 7 Cdo 92/2012).

7. Naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, len ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie úspešne napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

8. Podľa § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c/ strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f/ súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

9. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 1 CSP).

10. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f/ CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a označiť v dovolaní náležitým spôsobom dovolací dôvod (§ 420 alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP).

11. V danom prípade žalobkyňa uplatnila dovolací dôvod v zmysle § 420 písm. f/ CSP, podľa ktorého je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej, alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Dôvodila najmä tým, že napadnuté rozhodnutie nebolo riadne odôvodnené, bolo nepreskúmateľné a arbitrárne.

12. Pokiaľ dovolateľka namietala nedostatočné odôvodnenie rozhodnutia súdu, resp. jeho nepreskúmateľnosť a arbitrárnosť, je potrebné uviesť, že nepreskúmateľnosť rozhodnutia bola už dávnejšou judikatúrou najvyššieho súdu považovaná za inú procesnú vadu než je zmätočnosť, ktorá prípustnosť dovolania nezakladá (porovnaj R 111/1998). K uvedenej námietke nepreskúmateľnosti a nedostatku v odôvodnení rozhodnutí súdov nižšej inštancie, dovolací súd odkazuje na stanovisko, ktoré prijalo občianskoprávne kolégium najvyššieho súdu ešte za účinnosti Občianskeho súdneho poriadku dňa 3. decembra 2015 a je publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod R 2/2016, ktorého právna veta znie: „Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ Občianskeho súdneho poriadku“. Od tohto stanoviska dovolací súd aj za účinnosti CSP (§ 420 písm. f/) nevidí dôvod sa odkloniť.

12.1. Len v mimoriadnych a ojedinelých prípadoch môže nepreskúmateľnosť rozhodnutia súdu zakladať vadu v zmysle § 420 písm. f/ CSP, a to napríklad vtedy, ak rozhodnutie napadnuté opravným prostriedkom ako celok neobsahuje vôbec žiadne odôvodnenie, prípadne vtedy, ak odôvodnenie napadnutého rozhodnutia má také zásadné nedostatky, ktoré sa svojou povahou, intenzitou, významom a právnymi následkami blíži k „justičnému omylu“. Podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva totiž princíp právnej istoty môže ustúpiť iba výnimočne, a to za účelom zaistenia opravy základných väd alebo justičných omylov (pozri Ryabikh proti Rusku, sťažnosť č. 52854/99, rozsudok z 24. júla 2003) a napravenia „väd najzákladnejšej dôležitosti pre súdny systém“, ale nie z dôvodu právnej čistoty (pozri Sutyazhnik proti Rusku, sťažnosť č. 8262/02, rozsudok z 23. júla 2009).

12.2. Aj Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej aj „ústavný súd“) vo svojom uznesení z 23. júna 2004, sp. zn. III. ÚS 209/04 vyslovil, že „Súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé konanie podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd je aj právo strany sporu na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Všeobecný súd však nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené stranou sporu, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia“. Odvolací súd v prípade potvrdenia rozsudku súdu prvej inštancie sa v princípe môže obmedziť na prevzatie odôvodnenia podaného súdom prvej inštancie (porovnaj rozsudok Helle proti Fínsku z 19. decembra 1997, sťažnosť č. 20772/92, Zbierka rozsudkov a rozhodnutí 1997-VIII). Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo strany sporu na spravodlivý proces (napr. II. ÚS 44/03, III. ÚS 209/04, I. ÚS 117/05, III. ÚS 191/2013). Vo svetle týchto rozhodnutí aj Najvyšší súd Slovenskej republiky zastáva názor, že nie je nutné, aby na každú žalobnú námietku bola daná súdom podrobná odpoveď a rozsah povinnosti odôvodniť súdne rozhodnutie sa môže meniť podľa povahy rozhodnutia a musí byť analyzované s ohľadom na okolnosti každého prípadu.

12.3. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predpokladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami. Súčasťou práva na spravodlivý súdny proces nie je ani právo procesnej strany vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (porovnaj rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

12.4. Po preskúmaní spisu dovolací súd nezistil, že by v prejednávanej veci išlo o takýto extrémny prípad vybočenia z medzí ustanovenia § 420 písm. f/ CSP, ktorý by bol dôvodom pre uplatnenie ako výnimky druhej vety stanoviska R 2/2016 (viď bod 13.1. tohto rozhodnutia). Je potrebné prisvedčiť

základnej argumentácii dovolateľa, že právo na určitú kvalitu súdneho konania, ktorej súčasťou je aj právo strany sporu na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia, je jedným z aspektov práva na spravodlivý proces. O porušenie tohto práva žalobcu ale v preskúmvanej veci nejde.

12.5. Dovoláním napadnutý rozsudok totiž uvádza skutkový stav, ktorý považoval súd prvej inštancie ako aj odvolací súd za rozhodujúci, prípadne stanoviská strán sporu k prerokúvanej veci, výsledky vykonaného dokazovania, obsah odvolania i právne predpisy, z ktorých odvolací súd vyvodil svoje právne názory vysvetlené v odôvodnení takým spôsobom, že s nimi v celosti súhlasil a úplne sa s nimi stotožnil, prípadne odvolací súd poukázal na správne zistený skutkový stav súdom prvej inštancie, o čom svedčia (najmä) body 14. až 19. (vrátane) rozsudku odvolacieho súdu. Najmä v týchto dáva odvolací súd vysvetlenie a odpovede k námietkam žalobkyne, ktoré uviedla vo svojom odvolaní a to hlavne v otázke stanovenia výšky bezdôvodného obohatenia ako aj v otázke ne/nariadenia kontrolného znaleckého dokazovania.

12.6. Taktiež treba mať na pamäti to, že konanie pred súdom prvej inštancie a pred odvolacím súdom tvorí jeden celok a určujúca spätosť rozsudku odvolacieho súdu s potvrdzovaným rozsudkom vytvára ich organickú kompletizujúcu jednotu. Rozhodnutie odvolacieho súdu v sebe tak zahŕňa po obsahovej stránke aj odôvodnenie rozsudku súdu prvej inštancie. Nedôvodná je preto argumentácia žalobkyne, podľa ktorej je rozsudok odvolacieho súdu nepreskúmateľný a arbitrárny. Za vadu konania v zmysle § 420 písm. f/ CSP v žiadnom prípade nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv dovolateľa.

13. Z vyššie uvedených dôvodov dovolací súd dospel k záveru, že rozhodnutia oboch súdov a ich odôvodnenia ako celok nie sú zjavne arbitrárne, nepreskúmateľné v takom rozsahu a do takej miery, že by súdy nesprávnym procesným postupom znemožnili dovolateľke, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva, že by došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, že by rozhodnutia boli zjavne neodôvodnené a nezlučiteľné či už s čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd alebo s čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, alebo v rozpore s ustanovením o odôvodňovaní rozhodnutí § 220 CSP tak, ako to má na mysli § 420 písm. f/ CSP.

14. Vzhľadom k uvedenému Najvyšší súd Slovenskej republiky odmietol dovolanie žalobkyne ako procesne neprípustné podľa § 447 písm. c/ CSP bez toho, aby skúmal vecnú správnosť napadnutého rozsudku odvolacieho súdu.

15. Dovolací súd rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

16. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.